

SKUPŠTINA CRNE GORE

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/21-42/

Podgorica, 21. jun 2021. godine

INFORMACIJA

SA SASTANKA PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SA PREDSTAVNICIMA NVO SAVEZ UDRUŽENJA RODITELJA DJECE I OMLADINE SA TEŠKOĆAMA U RAZVOJU „NAŠA INICIJATIVA“, održanog 7. juna 2021. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović sastao se sa predstavnicima NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“: Milisavom Koraćem, izvršnim direktorom NVO Savez „Naša inicijativa“, Vezinom Čosović, predsjednicom NVO „Olakšajmo život djeci sa posebnim potrebama“ – Rožaje i Ljiljanom Krstić, predsjednicom NVO Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Zrak sunca“ - Herceg Novi.

Sastanak je održan 7. juna 2021. godine.

Sastanak je realizovan u skladu sa Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2021. godinu u cilju nastavka saradnje Odbora sa Savezom „Naša inicijativa“, započete 2010. godine.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je podsjetio da je Odbor za ljudska prava i slobode kroz zakonodavnu i kontrolnu ulogu Skupštine Crne Gore, afirmisao, s jedne strane, saradnju sa svim nadležnim institucijama i civilnim sektorom, kao i međunarodnim partnerima, prvenstveno UNICEF-om, a sa druge, transparentnost u svim oblicima djelovanja u cilju što boljeg prezentovanja svojih aktivnosti na promociji i zaštiti ljudskih prava i sloboda. Smatrajući da je saradnja između institucija zaduženih za prava djeteta veoma važna i da predstavlja dobru priliku za razmjenu iskustava, Odbor je posvetio pažnju praćenju implementacije onog što su nadležni državni organi realizovali u cilju poboljšanja položaja djeteta, sa posebnim fokusom na djecu sa invaliditetom. U posljednjih 11 godina Odbor donosi Plan aktivnosti, sačinjen na osnovu Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori, Programa rada Vlade Crne Gore i Akcionog plana za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine, u kojem je, između ostalog, fokus rada Odbora usmjeren na prava djeteta, sa posebnim akcentom na prava djece sa invaliditetom. Podsjetio je da je Odbor odlučio da se u okviru pilot projekta, u saradnji sa Vestminsterskom fondacijom za demokratiju, sprovede post-zakonodavni nadzor za Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, sa fokusom na član 21 Zakona koji se odnosi na zabranu diskriminacije u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja, o čemu je sačinjen Izvještaj koji je predstavljen na Trećoj sjednici Odbora, održanoj 21. januara 2021. Tim povodom, Odbor je sačinio Izvještaj sa Zaključkom čiju realizaciju će ispratiti održavanjem kontrolnog saslušanja svih nadležnih subjekata u IV kvartalu 2021. godine, kako je utvrđeno Planom aktivnosti Odbora za ovu godinu.

Predsjednik Vučurović je podsjetio da je tom prilikom zaključeno da su i dalje prisutne razlike u ostvarivanju prava djece sa smetnjama u razvoju, pri čemu se naročito zapaža nejednakost u ostvarivanju prava djece iz sjevernog regiona u odnosu na djecu iz centralnog i primorskog regiona, kao i razlike u ostvarivanju prava djece iz seoskih područja u odnosu na djecu iz gradova. Takođe, sistem mobilnih službi, rana intervencija i individualni tretmani su dobro obezbijeđeni samo u Podgorici, dok u ostalim gradovima postoje brojne manjkavosti i nedostatak stručnog kadra, posebno defektologa i logopeda, za rad sa djecom sa smetnjama u

razvoju. Stoga, Odbor smatra da je neophodno ojačati rad mobilnih službi, naročito na sjeveru Crne Gore, otvoriti dodatne servise za podršku ranoj intervenciji i obezbijediti blagovremeno pružanje individualnih tretmana kako bi se svoj djeci sa smetnjama u razvoju obezbijedile kvalitetne usluge u sredinama gdje žive.

I pored brojnih aktivnosti preduzetih na unapređenju položaja lica sa invaliditetom, Odbor je konstatovao da su i dalje prisutni brojni faktori koji utiču da osobe sa invaliditetom budu izložene riziku da postanu žrtve diskriminacije u obrazovanju, među kojima su: neujednačen obuhvat djece sa smetnjama u razvoju u inkluzivnom obrazovanju, arhitektonska nepristupačnost obrazovnih objekata, neobezbijedjenost prevoza do škole za djecu sa invaliditetom, neujednačena opremljenost obrazovnih ustanova, nedovoljna specijalizacija nastavnog osoblja, predrasude učenika prema licima sa invaliditetom i nedovoljna informisanost i motivisanost samih osoba sa invaliditetom da se uključe u obrazovni proces. Imajući u vidu da još uvijek nije uspostavljena funkcionalna komunikacija i koordinacija između nadležnih komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, obrazovnih ustanova i Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta i da postoje nejasnoće u pogledu nadležnosti i obaveza države i lokalnih samouprava, Odbor je ukazao na potrebu uspostavljanja funkcionalne komunikacije i koordinacije između komisija, obrazovnih ustanova i Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta kako bi se uvid u potrebe djece ostvarivao kvalitetno, a problemi rješavali blagovremeno i uz poštovanje najboljeg interesa djeteta. Takođe, podsjetio je da je Odbor ukazao da je neophodno unaprijediti međusektorsku saradnju i kapacitete ključnih institucija zaduženih za sprovođenje zakona, kao i da je potrebno obezbijediti dovoljno sredstava iz budžeta za sprovođenje politike inkluzivnog obrazovanja na svim nivoima. U skladu sa ovim Zaključkom Odbor je prilikom razmatranja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu razmotrio predlog budžetskih sredstava za Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta i Zavod za školstvo, u dijelu koji se odnosi na obezbjeđivanje dovoljnog iznosa finansijskih sredstava neophodnih za sprovođenje inkluzivnog obrazovanja na svim nivoima i donio Zaključak da sredstva za Zavod za školstvo treba uvećati za 15.000 eura, o čemu je postignuta saglasnost između predstavnika Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Zavoda za školstvo. Tom prilikom je dogovoreno da se isto realizuje tokom godine u internim konsultacijama Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, kao resornog ministarstva i Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je Skupština Crne Gore 27. saziva na Četvrtoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja, dana 27. maja 2021. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom vaspitanju i obrazovanju kojima će se doprinijeti unapređenju položaja djece i njihovih porodica. Ovim zakonima propisano je uvođenje dječjeg dodatka za svu djecu do navršene šeste godine i biće obezbijeđeni besplatni udžbenici za učenike osnovnih škola. Zaključio je da i pored dosadašnjih ostvarenih rezultata, Odbor ima namjeru da nastavi sa realizacijom aktivnosti posvećenih poboljšanju položaja djece sa invaliditetom u cilju dostizanja standarda utvrđenih Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom.

Predstavnici Saveza „Naša inicijativa“ su informisali o radu organizacije, ključnim izazovima sa kojima se suočavaju u funkcionisanju i o problemima djece sa invaliditetom i njihovih porodica.

Izvršni direktor Milisav Korać je saopštio da Savez „Naša inicijativa“ djeluje već 19 godina, okuplja 20 lokalnih udruženja koja djeluju u 17 opština i najbrojniji su savez u Crnoj Gori. Iako su do sada imali korektnu saradnju sa državnim organima, ima prostora za njeno unapređenje. Fokus izlaganja je usmjerio na dvije oblasti: probleme samih udruženja i probleme djece sa invaliditetom i njihovih porodica. Suočavaju se sa brojnim problemima zbog neredovnog načina finansiranja aktivnosti ovih organizacija, koje su dominantno oslonjene na domaće donatore, što je ove godine dodatno otežano neusvajanjem budžeta. Apelovao je da se

Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2021. godinu što prije usvoji i da ministarstva u što je moguće kraćem roku raspišu konkurse za raspodjelu sredstava. Istakao je da postoji veliki broj fiktivnih nevladinih organizacija koje dobijaju sredstva, jer su njihovi projekti dobili najbolje ocjene od procjenjivača i ukazao da bi trebalo razmotriti rad nezavisnih procjenjivača i ubuduće obezbijediti pravičniju raspodjelu sredstava, kao i kvalitetniji monitoring projekata. Mišljenja je da su procedure za ostvarivanje prava lica sa invaliditetom iz oblasti zdravstvene zaštite previše komplikovane, kao i da su pomagala koja se obezbjeđuju ovim licima često neprikladna. Zdravstvena zaštita lica sa invaliditetom je uslovljena godinama starosti osiguranika, umjesto njihovim realnim potrebama, što je u suprotnosti sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom kojim je propisano da godine starosti osiguranika ne mogu biti uslov za liječenje i rehabilitaciju. Mišljenja je da lica sa invaliditetom teško ostvaruju prava iz oblasti socijalne zaštite i da bi u skorijem periodu trebalo izvršiti reviziju svih socijalnih primanja kako bi to pravo koristili samo oni kojima stvarno pripada. Najveći problem za djecu i omladinu sa invaliditetom jeste ko će i na koji način o njima brinuti kada im roditelji ne budu živi, jer u Crnoj Gori ne postoje adekvatne ustanove za smještaj tih lica, osim Zavoda „Komanski most“ u koji se većina njihove djece ne može uputiti jer nijesu u toliko teškom stanju. Ukazao je i na nedovoljnu zastupljenost lica sa invaliditetom u javnom i političkom životu što bi bilo važno promijeniti kako bi se o njihovim pravima više razgovaralo. Ponovio je da u Crnoj Gori još uvijek ne postoji baza podataka lica s invaliditetom koja bi bila značajna za planiranje i sprovođenje svih usluga i servisa namijenjenih licima sa invaliditetom. Takođe, ukazao je na nedostatak stručnog kadra za rad sa licima sa invaliditetom.

Vezira Ćosović, predsjednica NVO „Olakšajmo život djeci sa posebnim potrebama“ – Rožaje je informisala o radu organizacije koja djeluje od 2004. godine i pruža usluge za 60 djece sa smetnjama u razvoju. Istakla je da poslednjih godina nijesu dobili podršku za projekte kojima su aplicirali, ali opstaju zahvaljujući podršci Saveza „Naša inicijativa“. Opština Rožaje je pogođena velikim siromaštvom, a u njoj živi značajan broj lica sa invaliditetom i ubuduće bi trebalo stvoriti uslove u kojima će udruženja i lica sa invaliditetom sa sjevera biti ravnopravni sa onima iz centralnog i južnog dijela Crne Gore.

Ljiljana Krstić, predsjednica NVO Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Zrak sunca“ - Herceg Novi je informisala o projektima koje realizuje organizacija kojom rukovodi, manifestacijama koje organizuju povodom važnih međunarodnih dana u oblasti ljudskih prava, Hercegnovskom modnom kutku i slikarskim radionicama. Takođe, ukazala je da u opštini Herceg Novi djeluju dva dnevna centra- pri Dječjem domu „Mladost“ za djecu do 18 godina i drugi za lica sa invaliditetom do 26 godina starosti, ali da u njima nema mjesta za njihovu djecu. Takođe, i među udruženjima koja se bave licima sa invaliditetom na opštinskom nivou postoji određena surevnjivost umjesto da se zajednički zalažu za unapređenje prava ove ranjive grupacije.

Učesnici sastanka su izrazili očekivanje da će se u predstojećem periodu zalaganjem svih nadležnih institucija doprinijeti daljem unapređenju prava i položaja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori, za šta je predsjednik Odbora Vučurović obećao bezrezervnu podršku.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović